

BIBLIOMETRIJSKA ANALIZA DESETIH LETNIKOV REVIJE *DVE DOMOVINI / TWO HOMELANDS*

Tatjana Žitnik

COBISS 1.01

1. UVOD

Zaključna faza v procesu znanstvenega raziskovanja je objavljane dosežkov v strokovnih publikacijah z namenom, da raziskovalci seznanijo strokovno javnost z rezultati svojega dela. Publikacije so kot nosilke novih spoznanj temeljni rezultat raziskovalnega dela. Njihova analiza s pomočjo različnih bibliometrijskih metod nam zato daje možnost za presojo značilnosti raziskovalne dejavnosti organizacij, skupin ali posameznikov in za oceno njihove raziskovalne uspešnosti.¹

Bibliometrija je razmeroma mlada znanstvena disciplina, ki se je razvila v okviru bibliotekarske in informacijske znanosti. Raziskuje kvantitativne vidike produkcije in diseminacije uporabe zapisanih (znanstvenih) informacij. Osnova za bibliometrijsko merjenje oziroma vrednotenje raziskovalne dejavnosti, znanosti in tehnologije je štetje publikacij, patentov, citatov in drugih potencialno informativnih enot.² Rezultate bibliometrijskih raziskav lahko uporabljamo za merjenje vpliva in pomena objav posameznikov ali raziskovalnih skupin, za merjenje vpliva in pomena ter oceno posameznih znanstvenih revij in drugih publikacij, za ovrednotenje vpliva in uspešnosti posameznih raziskovalnih politik, kot pomoč pri nabavi oziroma dostopu do relevantnih virov primarnih dokumentov pa tudi kot pomoč pri iskanju relevantnega gradiva.³

Med znanstveniki in raziskovalci so danes najbolj znan in razširjen produkt bibliometrijskih analiz *Indeksi citiranja* (*Science Citation Index*), ki jih izdaja ameriški Institute for Scientific Information.

2. OBJAVE V REVIJI *DVE DOMOVINI/TWO HOMELANDS* KOT PREDMET RAZISKAVE

Revijo *Dve domovini/Two Homelands* (v nadaljevanju *Dve domovini*) izdaja Institut za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU v Ljubljani od leta 1990 dalje. Vsako leto

¹ Štefan Adamič, D. Hristovski, A. Rožič-Hristovski, J. Dimec, Znanstvene publikacije v biomedicini, *Raziskovalec*, oktober 1998, str. 60.

² Primož Južnič, Metodološka osnova analize citiranosti in njena možna uporaba v Sloveniji: Doktorska disertacija, Ljubljana: FF, Oddelek za bibliotekarstvo, 1999, str. 5.

³ Primož Južnič, Bibliotekarstvo in bibliometrija, v: *Zbornik razprav: 10 let oddelka za bibliotekarstvo: 1987–1997*, Ljubljana: FF, Oddelek za bibliotekarstvo, 1998, str. 193.

izide ena številka, tako da je doslej v letih od 1990 do 1999 izšlo deset številka v devetih enotah (številka 2–3 je izšla kot dvojna številka za leti 1991 in 1992). Revijo ureja desetčlanski uredniški odbor (razen v letih 1998 in 1999, ko je imel 9 oz. 11 članov) z najmanj dvema članoma iz tujine. Glavni uredniki so bili doslej trije: v letih 1990 do 1992 Andrej Vovko, v letih 1993 do 1995 Marjan Drnovšek in od leta 1996 dalje Janja Žitnik. Devet let je bil odgovorni urednik Ferdo Gestrin, leta 1999 pa je to nalogo prevzel Marjan Drnovšek.

Članki in prispevki v reviji *Dve domovini* so razvrščeni v osnovne rubrike: *Razprave in članki*, *Poročila in razmišljanja* ter *Knjižne ocene*. Glede na vsebino letnikov so včasih dodane še rubrike: *Viri in gradivo*, *Portreti*, *Referati*, pri tematskih številkah pa naslov rubrike označuje sklop tematsko enotnih prispevkov oziroma razprav. Vsak zvezek ima na zaključnih straneh dvojezične avtorske izvlečke (abstrakte) znanstvenih člankov, ki vsebujejo tudi podatke o avtorjih: znanstveni naziv, ustanovo in naslov. Besedilo je praviloma v slovenskem ali angleškem jeziku. Povzetek na koncu članka je v drugem jeziku. V prvih letnikih navajajo avtorji opombe in literaturo na koncu člankov, od 7. letnika dalje pa so članki opremljeni s sprotnimi vsebinskimi in bibliografskimi opombami pod črto. Praviloma se letniki pričenjajo z urednikovo uvodno besedo. Navodila in priporočila avtorjem so prvič objavljena v 10. letniku, in sicer v slovenščini in angleščini na 8 straneh.

3. ANALIZA IN INTERPRETACIJA PODATKOV

V bibliometrijsko analizo revije *Dve domovini* so vključeni vsi prispevki, ki so bili objavljeni v desetih letnikih revije: članki, razprave, diskusije, knjižne ocene, uvodniki in drugi. Izdelani sta dve podatkovni zbirki; v prvi so zajeti vsi za raziskavo pomembni podatki o člankih in prispevkih, druga vsebuje podatke o avtorjih. Vir bibliografskih podatkov so objave v reviji, podatki o tipologiji objav pa so dostopni v vzajemni bazi COBISS/COBIB, v kateri so obdelani in javno dostopni vsi prispevki, ki so bili objavljeni v *Dveh domovinah*. V reviji so objavljeni tudi nekateri podatki o avtorjih, nekaj pa jih je za potrebe raziskave posredovalo uredništvo.

V raziskavi je z metodami razvrščanja, združevanja, štetja in računanja deležev analizirano 210 besedil in 87 avtorjev, ki so z enim ali več prispevki sodelovali pri *Dveh domovinah*.

3.1. Analiza člankov

3.1.1. Število člankov in obseg revije

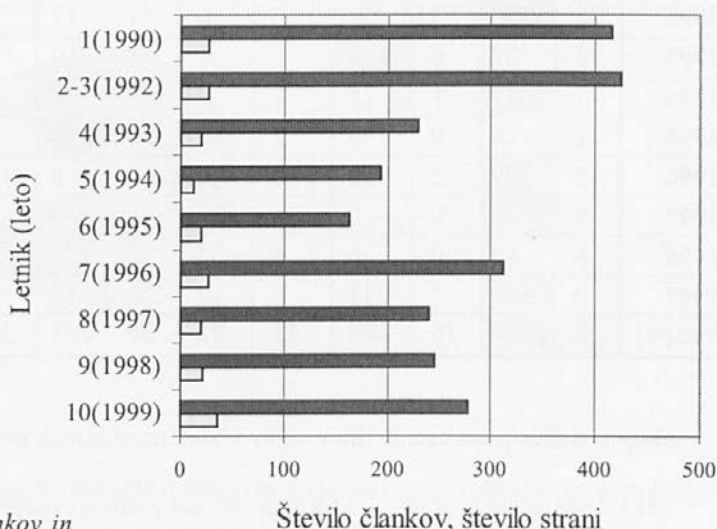
Deset letnikov revije *Dve domovini* prinaša na 2500 straneh 210 člankov in prispevkov. Podatki v tabeli 1 prikazujejo število objav po letih in obseg posameznih letnikov revije.

Tabela 1: Število člankov in obseg letnikov

Letnik (leto)	število člankov	število strani
1(1990)	27	415
2-3(1992)	26	424
4(1993)	20	230
5(1994)	12	193
6(1995)	20	163
7(1996)	27	311
8(1997)	20	240
9(1998)	22	246
10(1999)	36	278
skupaj 1990-1999	210	2500

V prvih petih letih število prispevkov pada (od 27 na 12 objav). V prvih šestih letih je tudi obseg revije vedno manjši, saj število strani z začetnih 415 pade na 163 strani v 6. letniku. V 7. letniku število prispevkov poskoči na 27, obseg revije pa se skoraj podvoji. Naslednje leto se število objav in obseg revije spet zmanjša, vendar v zadnjih dveh letih ponovno raste, saj 10. letnik prinaša na 278 straneh kar 36 prispevkov.

Grafikon na sliki 1 prikazuje gibanje števila člankov in obsega posameznih letnikov v obdobju 1990-1999.

Slika 1: Število člankov in obseg letnikov

□ št. člankov ■ št. strani

Glede na tri dosedanje glavne urednike revije bi letnike lahko razvrstili v tri uredniška obdobja: 1990-92, 1993-95 in 1996-99. Če primerjamo obseg letnikov v posameznih uredniških obdobjih, se ta v prvem obdobju giblje od 415-424 strani (pri čemer zadnji zvezek predstavlja obseg dvojnega letnika), v drugem obdobju upade na 163-230 strani, v tretjem obdobju pa se bolj ali manj ustali v razponu 240-311 strani.

3.1.2. Število in obseg posameznih tipov člankov in prispevkov

Podatki v tabeli 2 prikazujejo količino posameznih tipov člankov in prispevkov po tipologiji iz šifranta Ministrstva za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.⁴ V prvih dveh stolpcih je podano število in skupen obseg vseh izvernih znanstvenih člankov. Drugi par stolpcev prikazuje število in obseg preglednih znanstvenih člankov, tretji pa strokovne članke. Sledijo podatki o objavljenih predavanjih na znanstvenih konferencah. V peti koloni so knjižne ocene in nekaj poročil.⁵ Na koncu so še ostali prispevki, kamor sodijo predgovori in spremne besede, polemike in diskusije, krajši sezname ipd.

Tabela 2: Število in obseg objav po tipologiji

leto	izvirni znanstveni		pregledni znanstveni		strokovni članki		objavljena predavanja		recenzije		ostalo	
	število	število	število	število	število	število	število	število	število	število	število	število
	čl.	str.	čl.	str.	čl.	str.	čl.	str.	čl.	str.	čl.	str.
1990	16	297	3	62	3	28	1	14	2	7	2	7
1992	18	330	3	38	0	0	1	17	3	13	1	3
1993	2	37	6	124	1	4	1	19	1	2	10	53
1994	7	117	1	25	1	4	1	22	2	11	0	0
1995	1	16	0	0	2	12	8	96	9	31	0	0
1996	12	209	2	29	0	0	0	0	12	47	1	2
1997	9	148	0	0	4	25	0	0	5	27	2	7
1998	6	82	0	0	0	0	6	107	8	34	1	4
1999	7	109	1	11	2	19	2	10	12	44	12	59
Skupaj	78	1345	16	289	13	92	20	285	54	216	29	135

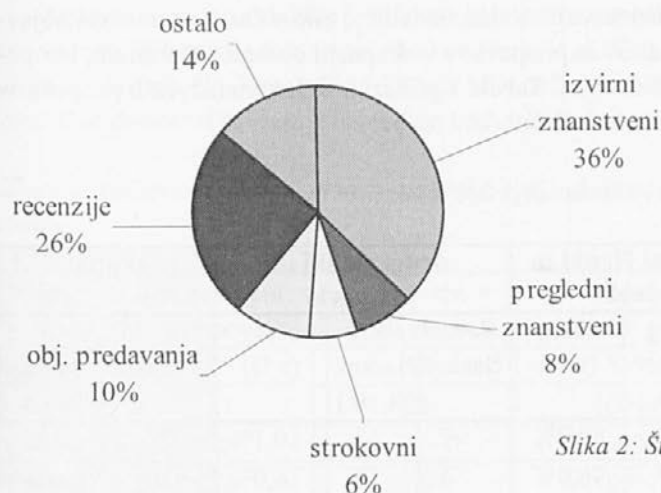
Skupne deleže posameznih tipov objav v vseh desetih letih prikazujeta sliki 2 in 3.

Vsi letniki razen treh (4., 6. in 9.) na več kot polovici svojega obsega prinašajo izvorne znanstvene članke. Več kot polovico 4. številke zasedajo pregledni znanstveni članki, precejšen delež pa je tudi namenjen drugim prispevkom, med njimi diskusiji na znanstvenem posvetu. V 6. in 9. letniku prevladujejo objavljena predavanja na znanstvenih konferencah. Od leta 1995 dalje se precej poveča število recenzij, kar 12 jih prinašata 7. in 10. letnik.⁶ V zadnji številki je med ostalimi prispevki objavljena

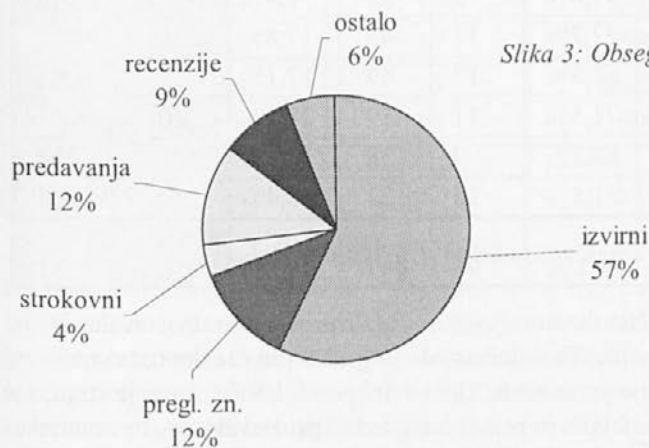
⁴ Po podatkih v bibliografski bazi COBISS/Bibliografije – online, marec 2000.

⁵ Vir za analizo objav po tipologiji so podatki v COBISS-u. Ker pa šifrant nima posebne tipologije za poročila, so v skupini z oznako recenzije (šifra 1.19) poleg knjižnih ocen tudi nekatera poročila.

⁶ Gl. opombo 5. Tudi tu je treba upoštevati, da so pod šifro recenzij uvrščena tudi nekatera poročila.

Slika 2: Število člankov po tipologiji

Slika 3: Obseg posameznih tipov člankov

tudi obširnejša diskusija z okrogle mize, ki jo v analizi upoštevamo kot en sam prispevek.

Pri analizi tipologije objav moramo opozoriti na dejstvo, da so kriteriji za razvrščanje v posamezne tipe še vedno precej nejasni in je uvrstitev člankov v določeno skupino v pretežni meri odvisna od ocene oziroma (samo)kritičnosti urednikov in avtorjev prispevkov.

3.1.3. Delež znanstvenih člankov in prispevkov

Po tipologiji Ministrstva za znanost in tehnologijo RS se v Bibliografiji raziskovalcev kot znanstveni članki in prispevki upoštevajo izvirni in pregledni znanstveni članki ter objavljena predavanja na znanstvenih konferencah (če navedemo samo pri-

spevke, ki so predmet te raziskave).⁷ V desetih letih je bilo v *Dveh domovinah* objavljeno 114 znanstvenih člankov in prispevkov v skupnem obsegu 1919 strani, kar pomeni 81% delež obsega vseh objav. Tabela 3 prikazuje delež znanstvenih prispevkov glede na celoten obseg posameznih letnikov revije.

Tabela 3: Delež znanstvenih člankov in prispevkov

Letnik (leto)	znanstveni članki in prispevki			drugi članki in prispevki			skupaj	
	število člankov	obseg člankov (št. str.)	obseg (v %)	število člankov	obseg člankov (št. str.)	obseg (v %)	število člankov	število strani člankov
1(1990)	20	373	89,9%	7	42	10,1%	27	415
2-3(1992)	22	385	96,0%	4	16	4,0%	26	401
4(1993)	9	180	75,3%	12	59	24,7%	21	239
5(1994)	9	164	91,6%	3	15	8,4%	12	179
6(1995)	9	112	72,2%	11	43	17,8%	20	155
7(1996)	14	238	82,9%	13	49	17,1%	27	287
8(1997)	9	148	71,5%	11	59	28,5%	20	207
9(1998)	12	189	83,2%	9	38	16,8%	21	227
10(1999)	10	130	51,6%	26	122	48,4%	36	252
1-10 1990-1999	114	1919	81,2%	96	443	18,8%	210	2362

Pri analizi podatkov o številu strani moramo opozoriti, da je upoštevano štetje strani po bibliografskih pravilih. Ta določajo, da je prva stran članka tista stran, na kateri se objava prične, zadnja pa je stran, kjer se prispevek konča. Tako je stran, na kateri se zaključuje prejšnja objava in pričena naslednji prispevek, upoštevana tako pri prvem kot pri drugem prispevku. V *Dveh domovinah* se praviloma vsak novi znanstveni ali strokovni članek prične na novi strani, torej pri teh člankih ni podvajanja štetja strani. Prispevki v rubrikah *Knjižne ocene* in *Diskusije* pa si sledijo neprekinjeno v okviru rubrike, zato je tu veliko strani, ki so štete dvakrat. Ugotovili smo že, da se je število knjižnih ocen in diskusij v reviji precej povečalo po letu 1995; s tem pa je več tudi dvakrat štetih strani. Zato moramo upoštevati, da je dejanski obseg *drugih člankov in prispevkov* manjši, kot ga prikazuje tabela, delež *znanstvenih člankov in prispevkov* pa je realno nekoliko večji.

Iz podatkov v tabeli lahko izračunamo tudi povprečno število strani za posamezne tipe objav. Zanima nas predvsem prva skupina, to so znanstveni članki in prispevki. V povprečju se njihov obseg giblje od 12 strani v letu 1995 do 20 strani v letu 1993. Povprečna dolžina znanstvenih člankov v vseh desetih letnikih je 17 strani.

⁷ To so prispevki s tipološkimi oznakami 1.01, 1.02, 1.06 in 1.08.

Pri evalvaciji periodičnih publikacij Ministrstvo upošteva razmerje med številom znanstvenih prispevkov (tipološka oznaka 1.01, 1.02, 1.03) proti vsoti znanstvenih in strokovnih člankov (1.04).⁸ Delež tako definiranih znanstvenih prispevkov v reviji *Dve domovini* prikazuje ločeno po letih tabela 4.

Tabela 4: Deleži znanstvenih prispevkov (1.01, 1.02) glede na vsoto znanstvenih in strokovnih

Letnik (leto)	znanstveni prispevki	znanstv. + strokovni	delež znanstv. prisp.
1(1990)	19	22	86%
2-3(1992)	21	21	100%
4(1993)	8	9	89%
5(1994)	8	9	89%
6(1995)	1	3	33%
7(1996)	14	14	100%
8(1997)	9	13	69%
9(1998)	6	6	100%
10(1999)	8	10	80%
1-10 1990-1999	94	107	88%

V celotnem obdobju je bil skupni delež znanstvenih prispevkov glede na vsoto znanstvenih in strokovnih 88%. V desetih letih so izšli kar trije letniki (2-3, 7 in 9) s 100% deležem znanstvenih prispevkov. Samo enkrat, leta 1995, ko je revija objavila pretežno referate z mednarodnega znanstvenega srečanja raziskovalcev izseljenstva, je bil po kriterijih MZT njihov delež le 33%. Opozorimo naj, da metodologija MZT za evalvacijo periodičnih publikacij ne upošteva objavljenih vabljanih predavanj in predavanj na znanstvenih konferencah (tipologija 1.06 in 1.08), ki jih revija prinaša skupaj 18, od tega 8 v letu 1995. Ob upoštevanju le-teh bi bil delež znanstvenih prispevkov v *Dveh domovinah* 90%.

3.1.4. Jezik besedila člankov in povzetkov

Dve domovini je mednarodna revija, v kateri objavljajo domači raziskovalci in sodelavci iz drugih držav. Želja uredništva je, da bi revija dosegla čim večji krog domačih bralcev kot tudi strokovno javnost izven slovenskih meja. Članki so zato objavljeni v slovenščini ali angleščini (z izjemo enega, ki je v italijanščini). Velja pravilo, da sta besedilo članka in besedilo povzetka, ki je na koncu prispevka, vedno v različnih jezikih. V analizo jezika prispevkov so vključeni vsi znanstveni članki in

⁸ Metodologija za evalvacijo periodičnih publikacij in izračun dotacij, Republika Slovenija, Ministrstvo za znanost in tehnologijo, <http://www.mzt.si/mzt/dok/metodologija-publ.html> (26.9.2000).

prispevki s povzetki ter strokovni članki. Ostalih prispevkov, ki nimajo strukture znanstvenega članka (knjižne ocene, diskusije, spremne besede ipd.), analiza zaradi boljše preglednosti ne upošteva.

V tabeli 5 so zbrani podatki o jeziku člankov in o jeziku njihovih povzetkov v vseh desetih letnikih.

Tabela 5: Jezik besedila znanstvenih prispevkov in strokovnih člankov

Letnik (leto)	član.	povz.	član.	povz.	članek	povz. v	skupaj število	% delež		
	v slov.	v ang.	v ang.	v slov.	v dru- gih jez.	drugih jezikih		član.	povz.	v sl.
1(1990)	15	14	6	6	1 sl+an	1 it	22	21	73%	27%
2–3(1992)	13	11	9	9		2 šp	22	22	59%	41%
4(1993)	8	7	2	2			10	9	80%	20%
5(1994)	7	5	3	3		1 šp	10	9	70%	30%
6(1995)	10	9	0	0	1 sl+an		11	9	100%	0%
7(1996)	10	10	4	3		1 sl+šp	14	14	71%	29%
8(1997)	7	3	6	5		1 šp+an	13	9	54%	46%
9(1998)	6	5	6	6		1 šp+an	12	12	50%	50%
10(1999)	4	2	7	5	1 it	1 šp+an	12	8	33%	67%
1–10 (1990–1999)	80	66	43	39	3	8	126	113	65%	35%

Legenda: sl = slovenščina
šp = španščina

an = angleščina it = italijanščina
nesl = neslovenski jeziki

Med 126 znanstvenimi in strokovnimi članki je 114 znanstvenih prispevkov (tipol. 1.01, 1.02, 1.06 in 1.08, gl. tabelo 3), ki vsi razen dveh objavljenih predavanj vsebujejo povzetke in dvojezične avtorske izvlečke (z obojim pa je opremljen tudi en strokovni članek v 1. letniku). To kaže na dosledno uredniško politiko glede bibliografskih in tehničnih standardov za znanstvene prispevke.⁹ Znanstveni članki so objavljeni v rubrikah *Razprave in članki*, *Referati* ipd., pogojno pa tudi v rubrikah *Viri in gradivo* ter *Portreti*, kjer se poleg znanstvenih prispevkov lahko pojavljajo tudi strokovni.

V desetih letnikih *Dveh domovin* je bilo objavljeno 80 člankov v slovenščini, 43 v angleščini, 1 v italijanskem jeziku, 2 prispevka pa sta dvojezična. V desetih letnikih je razmerje med slovenskimi in drugimi teksti 65 : 35. V zadnjih treh letih pa je že kar polovica objavljenih člankov v angleškem jeziku. Ugotovimo lahko, da se vsa leta – zlasti intenzivno pa od leta 1998 dalje – izrazito uveljavlja mednarodna usmeritev uredniške politike.

⁹ Gl. Navodila in priporočila avtorjem = Instructions and recommendations to authors, *Dve domovini/Two Homelands*, 10 (1999), str. 271–278.

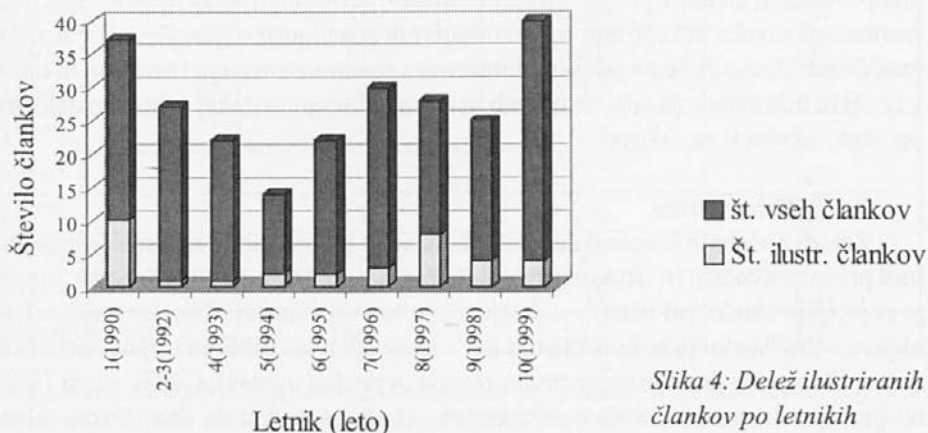
3.1.5. Delež ilustriranih člankov

Ena od značilnosti, ki jo bibliometriki pogosto analizirajo, je tudi opremljenost člankov z ilustracijami. Ilustriran je tisti prispevek, ki vsebuje vsaj eno sliko, fotografijo, preglednico, grafični prikaz ipd. Podatke o tem, kako avtorji člankov v *Dveh domovinah* skrbijo za popestritev besedila, prikazujeta tabela 6 in slika 4.

Tabela 6: Delež ilustriranih člankov

Letnik(leto)	ilustrirani članki	vsi članki	delež v %
1(1990)	10	27	37,0
2/3(1992)	1	26	3,8
4(1993)	1	21	4,8
5(1994)	2	12	16,7
6(1995)	2	20	10,0
7(1996)	3	27	11,1
8(1997)	8	20	40,0
9(1998)	4	21	19,0
10(1999)	4	36	11,1
1-10(1990-1999)	35	210	16,7

V celoti revija prinaša manj kot petino ilustriranih člankov. Dva letnika se z ilustracijami približata 40%, v dveh pa je ilustriran samo po en članek, kar ni niti 5%. Verjetno je vzrok za tako slabo grafično opremljenost revije sama stroka, saj na splošno v humanističnih in družboslovnih besedilih ilustracije niso tako pogoste (in nujno potrebne za razumevanje) kot v naravoslovju in tehnologiji. Vendar je treba v 6., 7., 9., zlasti pa v 10. letniku upoštevati večje število knjižnih ocen, diskusij ipd., ki že po

Slika 4: Delež ilustriranih člankov po letnikih

definiciji ne vsebujejo ilustracij, njihova količina pa vpliva na odstotni delež prispevkov brez ilustracij.

3.1.6. Število opomb

Za strukturo znanstvenega članka so značilne tudi vsebinske in bibliografske opombe. Članki v *Dveh domovinah* največkrat vsebujejo oštevilčene opombe, ki so lahko vsebinske, navedbe dodatne literature ali pa navedbe citirane literature. Včasih članki prinašajo poleg opomb tudi sezname literature. Vendar je literatura največkrat navedena v opombah skupaj z vsebinskimi opombami. V tabeli 7 so zbrani podatki o številu opomb – vsebinskih in bibliografskih in o povprečnem številu opomb na (znanstveni) članek.

Tabela 7: Število opomb in referenc

Letnik (leto)	št. znan. člankov	št. opomb + referenc	povprečje na članek
1(1990)	20	648	32,4
2–3(1992)	22	998	45,4
4(1993)	9	203	22,6
5(1994)	9	343	38,1
6(1995)	9	118	13,1
7(1996)	14	304	21,7
8(1997)	9	274	30,4
9(1998)	12	263	21,9
10(1999)	10	176	17,6
1–10 1990–1999	114	3327	29,2

Povprečno število opomb se giblje od 13 do 45. V vseh desetih letnikih *Dveh domovinah* imajo članki v povprečju 29 vsebinskih in bibliografskih opomb. Številka je razmeroma visoka in kaže eno od kvantitativnih značilnosti objav. Zaradi specifičnih značilnosti stroke in še ne povsem dorečenega sistema navajanja literature in opomb v reviji bi bila nadaljnja analiza opomb in citirane literature dokaj zahtevno delo, ki bi preseгло okvire te raziskave.

3.1.7. Večavtorstvo

Zaradi sodobnih komunikacijskih povezav in globalizacije na vseh področjih se tudi pri znanstvenem in strokovnem publiciranju v mednarodnih revijah vse pogosteje pojavljajo članki, pri katerih sodeluje večje število avtorjev. To sicer manj velja za objave v družboslovju in humanistiki kot v naravoslovju. Bibliometrijska analiza odmevne slovenske družboslovne revije *Teorija in praksa* ugotavlja, da je v letu 1985 ta revija objavila samo en večavtorski članek, ki sta ga podpisala dva raziskovalca iz

tujine, pet let kasneje so bili vsi članki delo individualnih avtorjev, leta 1995 pa so v reviji izšli kar štirje članki kot skupno delo dveh oziroma treh avtorjev.¹⁰

Zaradi mednarodnih razsežnosti področja diaspore, ki ga raziskujejo sodelavci revije *Dve domovini*, bi pričakovali, da se bo sodelovanje med domačimi raziskovalci in kolegi izven državnih meja, ki zagotovo obstaja, odražalo tudi pri publiciranju. Vendar analiza objav v reviji *Dve domovini* kaže na izraziti individualizem avtorjev. Če ne upoštevamo diskusijskih prispevkov, so bili v vseh desetih letnikih revije objavljeni samo štirje večavtorski članki: po en v letih 1990 in 1997 ter dva leta 1998. V treh člankih sta sodelovala po dva avtorja (J. Žitnik in M. Likič Guček, H. A. Christian in T. Kurent ter M. Klemenčič in D. Emeršič), v enem pa tri avtorice iz tujine (M. M. Maffia, M. G. Morgante in M. E. Fora). Mednarodno sodelovanje avtorjev se kaže le pri enem članku.

3.2. Analiza avtorjev

3.2.1. Avtorji po številu objav

V letih od 1990–1999 je v *Dveh domovinah* 87 avtorjev sodelovalo vsaj z enim prispevkom. Med sodelavci revije je 51 moških in 36 žensk.

V tabeli 8 so zbrani podatki o številu avtorjev in o količini prispevkov v posameznih letnikih. V analizi so zajeti vsi članki in prispevki, tudi krajši teksti, ter vsi avtorji, ki so vsaj z enim prispevkom sodelovali v letih 1990–1999. Ker so nekateri sodelavci objavili več prispevkov v različnih letnikih, se v tabeli skupno število avtorjev razlikuje od dejanskega števila sodelavcev v vseh desetih letih.

Tabela 8: Število avtorjev in število objav

Letnik(leto)	št. avtorjev	št. objav	povpr. št. objav/letnik
1(1990)	20	27	1,4
2/3(1992)	22	26	1,2
4(1993)	15	21	1,4
5(1994)	10	12	1,2
6(1995)	13	20	1,5
7(1996)	16	27	1,7
8(1997)	18	20	1,1
9(1998)	20	21	1,1
10(1999)	32	36	1,1
1-10(1990-1999)	166	210	1,3

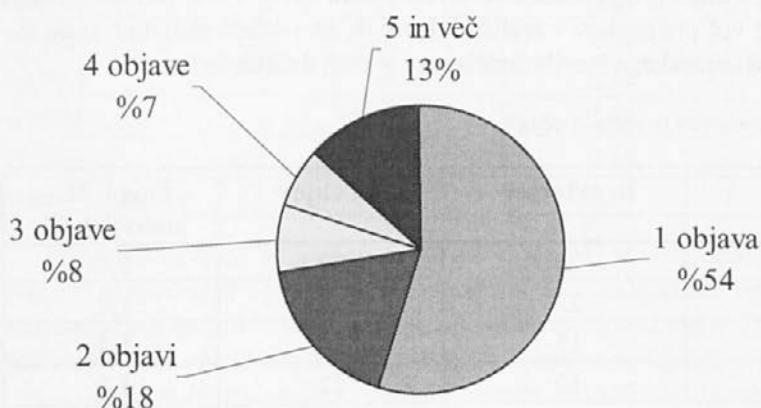
¹⁰Marija Maršič, P. Južnič, Bibliometrično – bibliografska primerjava letnikov revije *Teorija in praksa*, 1985 : 1990 : 1995, *Teorija in praksa*, 35 (1998), št. 3, str. 425–426.

Povprečje objav v posameznem letniku na enega avtorja, ki je komaj nekoliko večje kot en članek, kaže, da je revija vsebinsko dovolj pestra, saj privablja k sodelovanju širok krog raziskovalcev. Podatke o številu objav na avtorja za obdobje vseh desetih letnikov prikazuje preglednica 9, deleže na posameznega avtorja v letih 1990–1999 pa slika 5.

Tabela 9: Število objav na enega avtorja v obdobju 1990–1999

Število objav	1	2	3	4	5	6	7	8	11	14	15	22
število avtorjev	49	16	7	6	2	3	2	1	1	1	1	1

V desetih letnikih *Dveh domovin* je 49, torej dobra polovica avtorjev sodelovala z enim prispevkom in 16, to je skoraj petina avtorjev z dvema objavama. Dobra četrtnina avtorjev (25) ima več kot dve objavi, od teh je 11 sodelavcev (13%) prispevalo po pet in več besedil (skupaj 112 objav, to je skoraj polovica objav). Med njimi je samo 5 avtorjev s skupaj 70 objavami prispevalo kar dobro četrtnino (29%) vseh besedil. Podatki kažejo, da tudi za objave v *Dveh domovinah* velja neenakomerna distribucija, ki je značilna za znanstveno publiciranje nasploh (razmeroma majhno število strokovnjakov objavi večino člankov, na drugi strani pa imamo veliko avtorjev, ki objavijo skupaj le majhno število člankov).¹¹

Slika 5: Število objav na avtorja v letih 1990–1999

¹¹ Podobne rezultate ugotavljata bibliometrijski analizi dveh drugih slovenskih revij, *Knjižnice in Jezika in slovstva*. V obdobju sedmih let (1990–1996) je v *Knjižnico* samo 8 avtorjev s 5 ali več članki prispevalo kar četrtnino vseh objav (T. Likar, Analiza člankov in bibliografskih navedb v reviji *Knjižnica* za obdobje 1990–1996, *Knjižnica*, 41 (1997), št. 1, str. 112). V reviji *Jezik in slovstvo* pa je v desetih letih (1987/88–1996/97) 12% vseh avtorjev (13 od 107) objavilo več kot tretjino vseh člankov (T. Jambrovič, A. Marinčič, P. Južnič, Bibliometrijska analiza revije *Jezik in slovstvo*, *Jezik in slovstvo*, 45 (1999/2000), št. 1–2, str. 37).

avtor	Število objav
Gantar Godina	6
Kodrič	6
Lukšič-Hacin	6
Kalc	7
Kuzmič	7
Žigon	8
Vovko	11
Drnovšek	14
Čebulj-Sajko	15
Žitnik	22

Avtorji, ki so v vseh letnikih *Dveh domovini* objavili več kot pet člankov in prispevkov, so skupaj s številom prispevkov prikazani v tabeli 10.

Tabela 10: Avtorji z več kot petimi objavami v letih 1990–1999

3.2.2. Avtorji po znanstvenih disciplinah, stopnji izobrazbe, zaposlitvi in statusu

Ena od značilnosti revije *Dve domovini* je interdisciplinarnost, saj se dejavnost in problemi (slovenskega) izseljenstva kažejo na najrazličnejših strokovnih področjih. Za analizo smo zbrali podatke o znanstvenih področjih, v okviru katerih delujejo sodelavci revije.¹² V tabeli 11 so našeta področja, ki jih raziskujeta najmanj po dva sodelavca *Dveh domovini*.

področje	število avtorjev
zgodovina	29
literarne vede	20
sociologija	6
etnologija	6
antropologija	4
filozofija	2
ekonomija	2

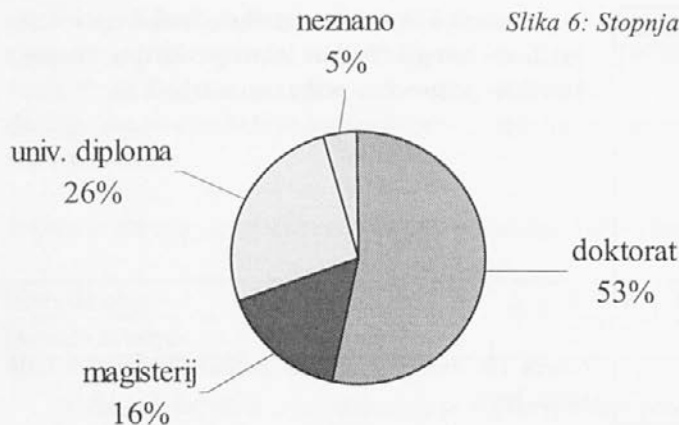
Tabela 11: Avtorji po znanstvenih disciplinah (področjih raziskovanja)

Ena tretjina avtorjev (33,3%) raziskuje zgodovinska vprašanja. Na področju literarnih ved deluje skoraj četrtina avtorjev (23%). 7% avtorjev zastopa področje etnologije in prav toliko področje sociologije. Z antropološkimi raziskavami se ukvarjajo štirje avtorji (4,6%), dva sta filozofa in dva ekonomista. S po enim avtorjem so zastopana še področja geografije, muzikologije, umetnostne zgodovine, teologije, psihologije, psihiatrije, arhitekture in naravoslovja. Za deset sodelavcev podatkov o njihovem področju raziskovanja nismo mogli ugotoviti.

Revija praviloma objavlja tudi podatke o stopnji izobrazbe avtorjev. Analiza izobrazbene strukture avtorjev člankov in prispevkov je lahko eden od vidikov pri oceni kakovosti objav v znanstveni reviji (slika 6).

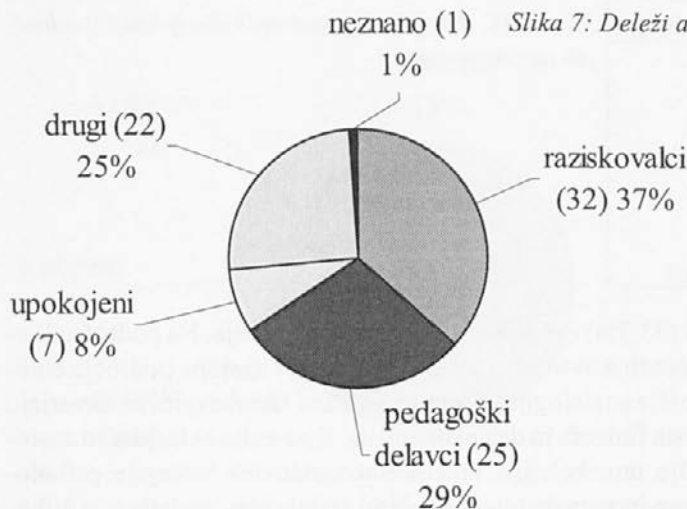
¹² Za posredovanje večjega dela teh podatkov, kakor tudi za podatke o zaposlitvi in statusu avtorjev, se avtorica raziskave zahvaljuje urednici Janji Žitnik.

Slika 6: Stopnja izobrazbe avtorjev

Za avtorje, ki objavljajo v *Dveh domovinah*, je značilna visoka izobrazbena struktura, saj je med njimi kar 61 ali več kot dve tretjini strokovnjakov z nazivom magister ali doktor znanosti. Doktorat znanosti ima več kot polovica (47) sodelavcev. 23 oziroma dobra četrtina avtorjev ima univerzitetno diplomu.¹³ Sklepamo lahko, da taka struktura strokovnjakov zagotavlja visoko kvaliteto objav, torej tudi visoko strokovno in znanstveno raven revije *Dve domovini*. To trditev lahko preverimo še z analizo deležev avtorjev po zaposlitvi (slika 7).

Slika 7: Deleži avtorjev po zaposlitvi

Kriterij za analizo avtorjev po zaposlitvi je njihova temeljna dejavnost oziroma ustanova, v kateri je posameznik polno zaposlen.¹⁴ Sodelavci *Dveh domovin* se glede

¹³ Podatki veljajo za stanje ob objavi članka posameznega avtorja v *Dveh domovinah*. Nekateri raziskovalci so v času svojih kasnejših objav dosegli tudi višjo stopnjo izobrazbe.

¹⁴ Mnogi raziskovalci so pri nas in tudi v tujini polno zaposleni na inštitutih, hkrati pa opravljajo še pedagoško delo na univerzah. To v obratnem smislu velja tudi za pedagoške delavce; ti so praviloma polno zaposleni na univerzah, raziskovalno delo pa lahko opravljajo tudi v okviru inštitutov.

na zaposlitev ločijo v štiri skupine. V skupini *raziskovalcev* so upoštevani raziskovalci, ki so zaposleni v inštitutih. V tej skupini so tudi raziskovalci, ki so dopolnilno zaposleni na univerzah. Druga skupina so *pedagoški delavci*. To so učitelji in asistenti na univerzah, med katerimi so nekateri dopolnilno zaposleni tudi na inštitutih. Naslednja skupina so avtorji, ki kot *upokojeni* raziskovalci ali pedagoški delavci nadaljujejo svoje znanstveno in raziskovalno delo. V četrto skupino smo zajeli vse *druge* sodelavce; to so raziskovalci v muzejih, arhivih in knjižnicah, samostojni raziskovalci, nekateri avtorji iz tujine in zaposleni v drugih ustanovah. Za enega avtorja podatka o zaposlitvi nismo mogli ugotoviti.

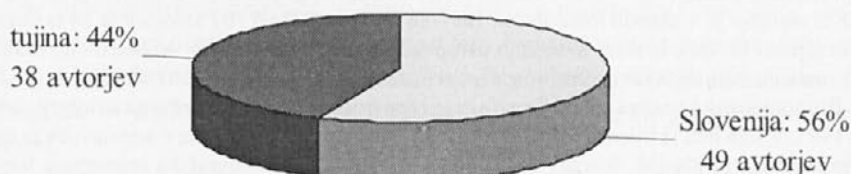
Večina sodelavcev *Dveh domovin* (57) je zaposlenih kot raziskovalci v inštitutih oziroma kot pedagoški delavci na univerzah. Njihov delež predstavlja kar dve tretjini. Če prištejemo še šest profesorjev in enega raziskovalca iz skupine upokojenih, je delež zaposlenih na inštitutih in univerzah še večji, saj predstavlja skoraj tri četrtine vseh avtorjev. Ob dejstvu, da so univerze in inštituti ustanove, v katerih so zbrani vrhunski raziskovalci in znanstveniki, lahko z vidika kvantitativne analize avtorjev ugotovimo visok znanstveni nivo revije *Dve domovini*.

V raziskavi smo želeli tudi ugotoviti, koliko uredništvo *Dveh domovin* vzpodbuja k sodelovanju mlade raziskovalce oziroma podiplomske študente. Avtorje, ki prihajajo z inštitutov in univerz, smo po podatkih iz uredništva razdelili v dve skupini: v skupino vodilnih kadrov v pedagoškem in raziskovalnem procesu (dekani, predsedniki znanstvenih združenj, predstojniki oz. vodje oddelkov, inštitutov, znanstvenih svetov in programskih skupin) in skupino mladih raziskovalcev in podiplomskih študentov–samoplačnikov. Posamezniki so lahko zastopani v obeh statusih, če so objavljali v prvih letih kot mladi raziskovalci, kasneje pa že kot vodilni znanstveniki in raziskovalci. Razmerje med vodilnimi (30 predstavnikov) in mladimi raziskovalci (29 predstavnikov) je praktično izenačeno. Ugotovimo lahko, da imajo mladi raziskovalci pri objavljanju rezultatov svojega dela veliko podporo uredništva *Dveh domovin*.

3.2.3. Avtorji po državah in narodnosti

Osnovna tema *Dveh domovin* – najrazličnejši vidiki slovenskega izseljenstva – privablja k sodelovanju tako domače raziskovalce kot strokovnjake iz tujine. Za analizo smo zbrali podatke o državah, v katerih živijo avtorji, ki objavljajo v reviji, in o njihovi narodnosti oziroma izseljenem statusu do matične Slovenije.

Delež avtorjev iz Slovenije in avtorjev iz drugih držav prikazuje slika 8.

Slika 8: Delež avtorjev iz Slovenije in avtorjev iz tujine

Analiza potrjuje izrazit mednarodni značaj revije, saj kar 44% avtorjev prihaja iz drugih držav.¹⁵ Največ sodelavcev je iz Združenih držav Amerike (deset) in Italije (osem), štirje so iz Argentine, trije iz Avstrije, po dva iz Velike Britanije, Švedske, Norveške in Danske. Z enim ali več prispevki so v desetih letnikih sodelovali še po en avtor iz Avstralije, Kanade, Finske, Severne Irske in Poljske. Izstopa širok spekter kar štirinajstih evropskih in zunajevropskih držav, s katerimi sodeluje uredništvo *Dveh domovin*.

Za analizo sodelavcev revije po njihovi povezanosti s Slovenijo smo avtorje združili v štiri oziroma pet skupin (tabela 12): avtorji iz Slovenije in povratniki, izseljenci, zamejci, tuji avtorji.

Tabela 12: Avtorji po narodnosti (glede na odnos s Slovenijo)

	število avtorjev	delež
avtorji iz Slovenije	45	51,7%
avtorji povratniki	4	4,6%
avtorji iz izseljenstva	14	16,1%
avtorji iz zamejstva	5	5,8%
tuji avtorji	19	21,8%

Raziskovalci iz Slovenije skupaj s povratniki predstavljajo dobrih 56% od celotnega števila avtorjev, ki so v letih 1990–1999 objavljali v *Dveh domovinah*. Slovenski izseljenci zapolnjujejo v reviji 16% delež, s skoraj 6% so zastopani tudi raziskovalci iz zamejstva. Več kot petina (21,8%) sodelavcev je neslovenskih avtorjev iz tujine. To kaže, da se s problematiko slovenskega izseljenstva v znatni meri ukvarjajo tudi avtorji, ki jih s Slovenijo sicer ne vežejo narodnostne vezi. Seveda pa so nekateri od slednjih v *Dveh domovinah* objavljali tudi razprave, ki obravnavajo izseljenska/priseljenska vprašanja drugih narodov.

S kvantitativnega vidika lahko ugotovimo, da je uredništvo *Dveh domovin* izpolnilo začrtano pot, saj revija dejansko predstavlja »znanstveno vez, ki družbi tako slovenske ustanove in posameznike, ki se v matični domovini in tujini ukvarjajo s slovenskim izseljenstvom, kot tudi tuje znanstvenike in institucije, ki proučujejo omenjena vprašanja«.¹⁶

¹⁵ Za primerjavo lahko pogledamo podatke bibliometrijskih analiz dveh domačih revij. V reviji *Jezik in slovstvo* je v desetih letnikih (od 1987/88 do 1996/97) od 107 avtorjev le 14 raziskovalcev iz tujine (13,1%), in sicer iz sedmih evropskih držav (T. Jambrovič, A. Marinčič, P. Južnič, Bibliometrijska analiza revije *Jezik in slovstvo*, *Jezik in slovstvo*, 45 (1999/2000), št. 1–2, str. 38). Bibliometrijska analiza revije *Teorija in praksa* prinaša podatke o državah avtorjev samo za leto 1995. V tem letu je bilo med skupaj 54 avtorji analiziranih člankov le 6 sodelavcev iz tujine, kar predstavlja 11,2% (M. Maršič, P. Južnič, Bibliometrično-bibliografska primerjava letnikov revije *Teorija in praksa*, 1985 : 1990 : 1995, *Teorija in praksa*, 35 (1998), št. 3., str. 426).

¹⁶ Andrej Vovko, Zborniku na pot, *Dve domovini/Two Homelands*, 1 (1990), str. 7.

4. ZAKLJUČEK

Namen bibliometrijske analize v nobenem primeru ni bil vrednotenje revije ali objavljenih prispevkov. Raziskan je le en, kvantitativni vidik objav, ki ne posega niti na področje vsebinske obdelave prispevkov niti ne obravnava morebitnih drugih pogojev (materialnih, političnih ipd.), ki bi lahko vplivali na kvaliteto revije. Kljub temu (ali pa prav zato) raziskava odpira nova vprašanja, ki bi jih bilo zanimivo raziskati. S strani bibliometrije bi v nadaljevanju lahko analizirali citirane vire in ugotavljali, katera dela avtorji uporabljajo pri svojem znanstvenem in strokovnem delovanju; poiskali bi lahko najpogosteje citirane avtorje in publikacije, analizirali starost virov. Neke vrste vpogled v vsebino člankov bi lahko dala analiza besed iz naslovov ali pa pregled držav, ki se pojavljajo v prispevkih. Lahko bi izdelali primerjalno analizo bibliografskih, vsebinskih in tehničnih značilnosti objav v posameznih uredniških obdobjih. Zanimiva bi bila tudi primerjalna analiza s kako sorodno publikacijo. Pomembne izsledke bi verjetno dala tudi analiza objav avtorjev – sodelavcev *Dveh domovin* v drugih (mednarodnih) strokovnih in znanstvenih publikacijah.

Rezultate, ki jih je prinesla analiza v to raziskavo vključenih podatkov, lahko povežemo v ugotovitev, da se vsa leta obstoja *Dveh domovin* kaže uspešna uredniška politika. Visok znanstveni nivo prispevkov uredniki zagotavljajo z obveznimi recenzijami kot tudi z dosledno strukturo znanstvenih člankov in z uveljavljanjem bibliografskih standardov za znanstvene prispevke v periodiki. Uredništvu je uspelo privabiti k sodelovanju veliko število domačih in tujih strokovnjakov, univerzitetnih profesorjev in raziskovalcev iz najrazličnejših držav. Na ta način je revija *Dve domovini / Two Homelands* našla pot tudi v svet in si je v desetih letih obstoja že zagotovila pomembno mesto med znanstvenimi revijami doma in v mednarodnih strokovnih krogih.

SUMMARY

BIBLIOMETRICAL ANALYSIS OF THE TEN VOLUMES OF DVE DOMOVINI/TWO HOMELANDS

Tatjana Žitnik

The bibliometrical analysis of data on articles and papers and their authors shows from a quantitative point of view certain characteristics of publishing in the Slovene scholarly journal Dve domovini/Two Homelands. The analysis covers 210 texts and the 87 authors whose contributions have enriched the journal over the last ten years.

On the basis of the results of the research we are able to identify the following characteristics of the journal:

- *Throughout the ten-year period articles which have the character (structure and typology) of scholarly articles predominate (they occupy 81 per cent of the total number of pages). Almost three thirds of the space are covered by original scholarly articles. A tenth of the texts are scholarly overviews of a topic and another tenth are the texts of lectures given at scholarly conferences. Slightly under a fifth of the total number of pages are occupied by book reviews, reports and other short texts.*
- ***Bilingualism**, which is an important factor in establishing the publication at the international level, is achieved in Dve domovini/Two Homelands thanks to the fact that over a third of the articles are in English. Additionally all articles in Slovene have a summary in English, and all articles in English have a summary in Slovene. Abstracts are bilingual (Slovene and English).*
- *The journal is clearly **interdisciplinary**; contributors come from fifteen different academic fields. Most of the researchers work in the fields of history (a third) and literary sciences (almost a fifth).*
- *There is **strong international participation**; while just over a half of the contributors are from Slovenia, the remainder (44 per cent) are from fourteen different countries around the world.*
- *The journal **joins Slovenes around the world**; over a fifth of the researchers publishing their articles in Dve domovini/Two Homelands are members of Slovene emigrant communities or Slovenes living outside the borders of Slovenia.*
- *The **education structure** of contributors to the journal is **high**; over two thirds of contributors hold master's degrees or doctorates. Almost three quarters of contributors come from universities and institutes, and a significant proportion of them are young researchers.*

In this research bibliometrical methods were used to analyze quantitative data on articles and papers and authors published in Dve domovini/Two Homelands, while for (substantive) evaluation of the journal it would be necessary – in cooperation with experts from individual fields – to take into account other factors which affect the conditions of publishing in concrete circumstances.